

Stát ušetří na amnestii stamiliony, výplaty dávek však stoupnou

4. ledna 2013 14:27

Stát na propuštění vězňů "vydělá". Státní kasa totiž nebude muset vydávat na nápravu provinilých tolik peněz. Výdaje na podporu v nezaměstnanosti a dávky pro amnestované však narostou také. I tak však bude státní pokladna v plusu, podle různých propočtů ušetří od desítek milionů korun až po téměř tři sta milionů.

Výsledná suma bude rozdíl mezi tím, co věznice ušetří na chodu uvolněných prostor, a tím, co budou muset státní úřady podle hrubého odhadu propuštěným lidem hradit.

Provoz káznic může zlevnit až o téměř 400 milionů

Vězeňská [služba](#) ČR (VS) odhaduje, že tuzemské káznice opustí po amnestii až 7 416 lidí (k pátečnímu ránu propustila přes pět tisíc z nich). Stát by tak mohl jen na samotném chodu věznic ušetřit ročně až 490 milionů korun.

Náklady na jednoho vězně a [den](#) podle [posledních dat VS za rok 2011](#) činily v průměru zhruba 758 Kč. Podle celkových výdajů VS ve výši 7,57 miliardy Kč vychází [úspory](#) na odchod [necelé](#) třetiny vězňů na 2,48 miliardy.

Podle poradenské firmy Auditor, která prostudovala strukturu výdajů VS za rok 2011, však většinu výdajů tvoří takzvané fixní výdaje, které nejsou přímo ovlivněny počtem vězňů v káznicích. Nejvíce přitom spolky mzdy zaměstnanců věznic [peníze](#) na jejich odvody, zhruba tři čtvrtiny nákladů. "Variabilní náklady (například strava vězňů, ošacení) tvoří deset, maximálně dvacet procent všech výdajů," konstatuje za společnost Auditor Jana Vichrová.

Stát tak hrubým odhadem ušetří fakticky ročně pouze 245 až 490 milionů Kč. Tato částka se však ještě sníží o téměř 110 milionů, kterou uvažovaných více než 7 400 lidí odvede ročně státu jako podíl na nákladech výkonu trestu. Tato částka je součtem příspěvků, který odvádějí pracující vězni (32 % z čistého příjmu, podíl těchto vězňů byl zhruba 60 procent z počtu vězňených osob v roce 2011) a nepracující vězni. I ti si totiž musejí na své věznění nízkou částkou přispívat. Pokud peníze nemají, vymáhá je po nich stát po propuštění.

Na provozu věznic se tak **ušetří ročně fakticky jen 135 až 380 milionů korun**. Podle Vichrové je však navíc třeba počítat s tím, že počet propuštěných vězňů (zhruba jedna třetina) je tak velký, že může následně způsobit i celkový pokles fixních [nákladů](#) a celková úspora provozu českých věznic může být ještě vyšší.

"Podstatnou roli přitom hraje také přetíženost věznic. V roce 2011 byly české věznice využívané průměrně na zhruba 112 procent. Snížení počtu vězňů sníží i jejich využití na 76 procent," dodává Vichrová s tím, že by byl teoreticky prostor pro propouštění personálu a úspory na mzdách.

Výdaje státu na podporách vzrostou i nad 100 milionů

Ačkoliv stát na provozu věznic ušetří, bude muset naopak vydat víc prostředků na sociální podporu amnestovaných. Zde se roční výdaje odhadují ještě hůře než u úspor nákladů vězeňské služby. Podpora státu je totiž výrazně individuální a její výše se navíc v průběhu roku mění.

Hrubým odhadem těch nejpravděpodobnějších vyplácených podpor **stoupnou nároky na státní kasu ročně o desítky milionů Kč, v maximální variantě o 175 milionů**.

První peníze dostane část propuštěných, kteří nemají vůbec žádné prostředky, hned po odchodu z vězení. Může se jednat o částku mezi 100 a více než 1 000 Kč na jednoho vězně. "Peníze nedostane každý, jen ten, kdo nemá žádné prostředky. Celkovou částku je tak zatím [těžké](#) odhadnout," říká

tisková mluvčí Vězeňské služby ČR Gabriela Pohlová ([více zde](#)). Celkově však budou tyto výdaje jen v řádu milionů Kč, odhadem maximálně do **5 milionů**.

O další peníze mohou propuštění žádat okamžitě také na úřadech, kde mohou mít nárok na okamžitou dávku v hmotné nouzi, která činí až tisíc korun. O tuto částku mohou bývalí vězni žádat opakovaně až do výše 13 640 Kč ročně. Pokud by ji využili všichni propuštění v maximální míře, což je nepravděpodobné, bude to stát **státní** kasu **101 milionů Kč**. Tato varianta je však velmi nepravděpodobná a konečná částka bude spíše jen v řádech maximálně **několika desítek milionů**.

O podporu okamžitě žádá 40 procent propuštěných

Dále mohou propuštění zažádat o podporu v nezaměstnanosti. Podle mluvčí ministerstva práce a sociálních věcí Štěpánky Filipové se totiž v roce 2011 zaevidovalo na úřady práce měsíčně v průměru 1 141 bývalých vězňů, z toho bezprostředně po propuštění 501 osob. Z celkového počtu 15 313 propuštěných lidí, které udává v ročence VS, tak okamžitě o podporu žádá téměř 40 procent propuštěných.

Pokud by všichni z těchto čtyřiceti procent splnili [podmínky pro výplatu dávky](#), vyplácel by jim stát za první dva měsíce zhruba 12,2 milionu Kč, za další dva zhruba 9,4 milionu a za pátý měsíc 4,2 milionu. Za další měsíce by byla podpora výrazně nižší, protože osob nad 50 [let](#) bylo ke konci roku 2011 v tuzemských věznicích zhruba 8 procent. Podpora této poměrně části propuštěných vězňů by tak dosáhla za dalších maximálně šest měsíců podpory nejvýše dva miliony Kč.

Za celý rok by tak tito propuštění dostali dohromady na podpoře **27,8 milionu Kč**. Pokud by se však na úřady práce zaregistrovali všichni propuštění, pak by stát vydal za rok maximálně **69,5 milionu Kč**.

Kolik mohou dostat bývalí vězni na podpoře

Délka podpůrní doby	Výše podpory v Kč
1. a 2. měsíc (65 % z čisté mzdy)	2 105
3. a 4. měsíc (50 % z čisté mzdy)	1 619
5. až 11. měsíc* (45 procent z čisté mzdy)	1 457

*Zdroj: MPSV. Vězeňská služba ČR: Poznámka - pro výpočet je použita průměrná hrubá mzda vězňů za rok 2011, která byla 3 639 Kč, z ní čistá mzda činila 3 238 Kč; * = Lidé do 50 let dostávají podporu 5 měsíců, lidé ve věku 50 až 55 dostávají podporu 8 měsíců, starší dostávají podporu 11 měsíců.*

Pokud sečteme maximální možné hlavní následné výdaje státu na propuštěné, dostaneme se k částce 175 milionů. Tato "maximalistická" varianta je však málo pravděpodobná, o dávky či podporu například nemusí požádat všichni. Nejpravděpodobněji se tedy další výdaje státu nedostanou nad 100 milionů korun.

Pokud bychom počítali s touto nejpravděpodobnější hrubou variantou a odečetli od zlevnění provozu káznic 100 milionů, ušetří stát na amnestii **35 až 280 milionů**.

Alternativní tresty by snížily státní výdaje efektivněji

Celý výpočet však navíc komplikuje fakt, že většina propuštěných vězňů se do vězení zase vrátí. Podle šéfa Probační a mediační služby ČR Pavla Šterna se totiž recidiva pachatelů trestné činnosti pohybuje mezi 55 - 60 procenty. Nejkrizovější je přitom první půlrok po propuštění.

"Náklady státu by pomohlo snížit mnohem více to, kdyby za méně závažné trestné činy dostávali lidé alternativní tresty. Mohli by tak dále vydělávat a nedostávat se do dalších dluhů pobytem v káznici, [nezískali](#) by špatné návyky a nebyli by vyloučeni ze společnosti, což jim následně brání v zařazení do společnosti," říká Bořek Slezáček z neziskové organizace Rubikon Centrum, která pomáhá lidem s trestní minulostí bojovat proti návratu do vězení.

Autor: [Iva Špačková](#)